

CẨM NANG DOANH NGHIỆP

Tóm lược

HIỆP ĐỊNH ĐỐI TÁC TIẾN BỘ VÀ TOÀN DIỆN XUYÊN THÁI BÌNH DƯƠNG

CPTPP

Hà Nội tháng 7/2018

TÁC GIẢ

Ts Nguyễn Thị Thu Trang
Ths Phùng Thị Lan Phương

Trung tâm WTO và Hội nhập
Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam

CẨM NANG DOANH NGHIỆP

Tóm lược

HIỆP ĐỊNH ĐỐI TÁC TIẾN BỘ VÀ TOÀN DIỆN XUYÊN THÁI BÌNH DƯƠNG (CPTPP)

Hà Nội tháng 7/2018

Lời mở đầu

Hiệp định Đối tác Tiến bộ và Toàn diện Xuyên Thái Bình Dương (Comprehensive and Progressive Trans-Pacific Partnership - CPTPP) là Hiệp định tiếp nối của Hiệp định Đối tác Xuyên Thái Bình Dương (TPP), sau khi Hoa Kỳ rút khỏi TPP.

CPTPP được chính thức ký kết vào ngày 8/3/2018 bởi 11 nước thành viên còn lại của TPP là Canada, Mexico, Peru, Chile, New Zealand, Úc, Nhật Bản, Singapore, Brunei, Malaysia và Việt Nam.

So với TPP, ngoài một số điều chỉnh nhỏ liên quan tới điều kiện hiệu lực, thành viên và sửa đổi Hiệp định cùng với khoảng 20 nhóm quy định tạm hoãn, CPTPP giữ nguyên phần lớn các cam kết của TPP, tiếp tục là một Hiệp định thương mại tự do thế hệ mới “toàn diện” và “tiến bộ”. Với phạm vi cam kết rộng, mức độ tự do hóa sâu, CPTPP chắc chắn sẽ có tác động mạnh tới thể chế kinh tế Việt Nam cũng như hoạt động kinh doanh của doanh nghiệp ở Việt Nam.

Văn kiện Hiệp định bao gồm 30 Chương, với khoảng gần 6.000 trang văn bản, với các nội dung và ngôn ngữ phức tạp. Việc tìm hiểu và tận dụng được cơ hội từ các cam kết này là thách thức lớn với hầu hết các doanh nghiệp Việt Nam.

Để hỗ trợ doanh nghiệp tìm hiểu và thực thi hiệu quả Hiệp định này, Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam – VCCI (Trung tâm WTO và Hội nhập) đã tiến hành biên soạn cuốn Cẩm nang doanh nghiệp “Tóm lược Hiệp định Toàn diện và Tiến bộ Xuyên Thái Bình Dương (CPTPP)”.

Đây là tài liệu biên soạn trên cơ sở điều chỉnh, cập nhật các nội dung của Cẩm nang “Tóm lược TPP” mà VCCI thực hiện tháng 1/2016 với sự hỗ trợ về chuyên môn của Đoàn đàm phán Chính phủ về hội nhập kinh tế thương mại quốc tế và sự hỗ trợ về nguồn lực của Đại sứ quán Úc tại Hà Nội (qua Dự án Mekong Biz).

Cẩm nang tóm tắt các nội dung cốt lõi của CPTPP, lựa chọn trong số các cam kết có tác động trực tiếp và dự kiến có ảnh hưởng lớn nhất tới doanh nghiệp. Cẩm nang diễn giải các cam kết theo cách thức ngắn gọn, dễ hiểu nhất, với các đánh giá ban đầu về tác động tới doanh nghiệp, từ đó lưu ý doanh nghiệp về các vấn đề cần quan tâm nhất, công việc chuẩn bị cần tập trung nhất. Đặc biệt, Cẩm nang CPTPP sẽ có các phân tích so sánh về những điểm khác biệt lớn giữa CPTPP và TPP và các ảnh hưởng, nếu có, từ góc độ doanh nghiệp.

Trung tâm WTO và Hội nhập
Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam

Mục lục

PHẦN THỨ NHẤT	
CÁC VẤN ĐỀ CHUNG VỀ CPTPP	9
1 CPTPP là gì?	10
2 Nội dung CPTPP và TPP khác nhau như thế nào?	11
3 CPTPP đã được ký kết, vậy tiếp theo sẽ là gì?	14
4 Khi nào CPTPP có hiệu lực?	15
5 Số lượng thành viên CPTPP có thể thay đổi trong tương lai không?	17
6 CPTPP kiểm soát việc thực thi của các thành viên như thế nào?	18
7 Việt Nam vừa có CPTPP vừa có các Hiệp định riêng với một số đối tác CPTPP thì sẽ giải quyết thế nào?	20
8 Trong những trường hợp nào Việt Nam có thể bỏ qua/không tuân thủ các cam kết trong CPTPP?	21
PHẦN THỨ HAI	
THUẾ QUAN VÀ MỞ CỬA THỊ TRƯỜNG ĐỐI VỚI HÀNG HÓA	23
I. Thuế quan và quy tắc xuất xứ để hưởng ưu đãi thuế quan	24
9 Các nước CPTPP dành ưu đãi thuế quan cho hàng hóa của nhau như thế nào?	24
10 Cách đọc biểu cam kết thuế quan trong CPTPP?	26
11 Có phải CPTPP sẽ loại bỏ toàn bộ thuế quan cho hàng hóa Việt Nam khi xuất khẩu sang các nước CPTPP không?	29
12 Có phải với CPTPP, Việt Nam sẽ phải loại bỏ thuế quan ngay cho hàng hóa nhập khẩu từ các nước CPTPP không?	34
13 Nhà nước có đánh thuế đối với các sản phẩm nhập khẩu theo diện đặc thù (tạm nhập, nhập sau khi xuất để sửa chữa...) không?	36
14 Có phải thuế đối với các sản phẩm công nghệ thông tin sẽ được xóa bỏ hoàn toàn không?	37
15 Có phải thuế xuất khẩu đối với hàng hóa sẽ được loại bỏ hoàn toàn sau CPTPP không?	38
II. Quy tắc xuất xứ đối với hàng hóa	39
16 Tại sao cần quan tâm tới quy tắc xuất xứ hàng hóa trong CPTPP?	39
17 Hàng hóa nào được coi là có xuất xứ CPTPP?	41
18 Thế nào là nguyên liệu có xuất xứ và nguyên liệu không có xuất xứ theo CPTPP?	43
19 Quy tắc chuyển đổi mã hàng hóa (Quy tắc CTC) trong CPTPP quy định như thế nào? Có ngoại lệ gì không?	44
20 Quy tắc hàm lượng giá trị khu vực (Quy tắc RVC) trong CPTPP có gì khác so với các FTA khác của Việt Nam?	46
21 Quy tắc công đoạn chế biến được quy định trong CPTPP như thế nào?	48
22 Theo CPTPP, mỗi sản phẩm phải đáp ứng một quy tắc xuất xứ riêng hay có thể áp dụng cùng lúc nhiều quy tắc xuất xứ khác nhau?	49

23	CPTPP có quy định gì linh hoạt cho “bộ hàng hóa” mà trong đó có một phần nhỏ hàng hóa không đáp ứng được quy tắc xuất xứ?	50
24	Quy tắc xuất xứ đối với hàng hóa tân trang được quy định như thế nào?	51
25	Thủ tục chứng nhận xuất xứ trong CPTPP có gì đặc biệt?	52
26	Chứng nhận xuất xứ của CPTPP có mẫu riêng hay không?	54
27	Các trường hợp đặc thù về giấy chứng nhận xuất xứ?	55
28	Người nhập khẩu có thể nộp giấy chứng nhận xuất xứ để yêu cầu ưu đãi thuế quan sau khi đã nhập khẩu hàng hoá không?	56
III. Dệt may		57
29	Tại sao CPTPP có một Chương riêng về dệt may?	57
30	Quy tắc xuất xứ về dệt may trong CPTPP?	59
31	Liệu có sản phẩm dệt may nào không đáp ứng quy tắc xuất xứ “từ sợi trở đi” mà vẫn được coi là có xuất xứ CPTPP không?	60
32	Biện pháp tự vệ đặc biệt đối với dệt may?	62
IV. Các biện pháp phi thuế (phòng vệ thương mại, TBT, SPS...)		63
33	CPTPP có cấm việc sử dụng các biện pháp phi thuế không?	63
34	Sau khi CPTPP có hiệu lực, Việt Nam có được phép cấm hoặc hạn chế xuất khẩu, nhập khẩu khác không?	64
35	Sau khi CPTPP có hiệu lực, Việt Nam có bỏ cơ chế cấp phép nhập khẩu không?	66
36	Việt Nam có thể ưu tiên hàng nội địa hơn so với hàng nhập khẩu từ các nước CPTPP không?	67
37	Việt Nam có thể hỗ trợ cho nông sản sau khi CPTPP có hiệu lực không?	68
38	CPTPP có làm thay đổi cơ chế đối với các doanh nghiệp thương mại Nhà nước trong xuất khẩu nông sản ở Việt Nam không?	69
39	Sau CPTPP, các biện pháp tự vệ có gì thay đổi?	70
40	Sau CPTPP, các vụ kiện chống bán phá giá, chống trợ cấp có thay đổi gì không?	72
41	CPTPP có quy định gì về việc sử dụng các biện pháp tiêu chuẩn kỹ thuật (TBT) và biện pháp an toàn thực phẩm, kiểm dịch động thực vật (SPS)?	73
42	Những cam kết mới về TBT của CPTPP so với WTO?	75
43	Những cam kết mới về SPS của CPTPP so với WTO?	77
PHẦN THỨ BA		81
DỊCH VỤ XUYỀN BIÊN GIỚI, ĐẦU TƯ VÀ DI CHUYỂN THỂ NHÂN		81
I. Dịch vụ qua biên giới		82
44	Cam kết về dịch vụ trong CPTPP được quy định ở đâu?	82
45	Những lĩnh vực dịch vụ qua biên giới nào sẽ bị điều chỉnh bởi CPTPP?	84
46	CPTPP yêu cầu các nước thành viên phải đối xử với nhà cung cấp dịch vụ đến từ các nước CPTPP khác theo chuẩn nào?	86
47	Các Danh mục biện pháp không tương thích trong CPTPP là gì, có ý nghĩa như thế nào?	88

II. Đầu tư	91
48 CPTPP yêu cầu các nước thành viên phải đối xử với nhà đầu tư đến từ các nước CPTPP khác theo chuẩn nào?	91
49 Các bảo lưu và ngoại lệ được CPTPP thừa nhận trong đối xử với nhà đầu tư nước ngoài?	95
50 CPTPP có bảo đảm quyền của nhà đầu tư trong nước tương tự với nhà đầu tư nước ngoài không?	97
51 Nhà đầu tư từ các nước CPTPP có quyền kiện Nhà nước Việt Nam không?	99
52 Cam kết CPTPP về ISDS có khác biệt gì lớn so với các cam kết về ISDS trước đây của Việt Nam?	101
53 Theo CPTPP, nhà đầu tư nào có quyền kiện Nhà nước? Đơn vị nào của Nhà nước có thể bị kiện? Kiện vì cái gì? Trong thời hạn nào?	102
54 Thủ tục tố tụng xử lý tranh chấp giữa nhà đầu tư và Nhà nước sẽ phải tuân thủ các quy tắc gì?	105
III. Di chuyển thể nhân – Nhập cảnh tạm thời của người lao động đặc thù	107
55 CPTPP có quy định nào về mở cửa thị trường lao động không?	107
56 Trong CPTPP, Việt Nam có mở cửa rộng hơn cho lao động nước ngoài so với WTO không?	109
57 Lao động Việt Nam sẽ được hưởng các lợi ích gì từ các cam kết về mở cửa thị trường lao động theo CPTPP?	112
PHẦN THỨ TƯ	
MUA SẮM CÔNG VÀ DOANH NGHIỆP NHÀ NƯỚC	113
I. Mua sắm công	114
58 Có phải mọi gói thầu sử dụng ngân sách Nhà nước của Việt Nam đều phải mở cho nhà thầu từ các nước CPTPP tham gia không?	114
59 Các gói thầu thuộc diện điều chỉnh của Chương Mua sắm công CPTPP sẽ phải tuân thủ các nguyên tắc chung nào theo CPTPP?	119
60 Ngoài các nguyên tắc chung, với mỗi hình thức đấu thầu, CPTPP có yêu cầu gì?	121
II. Doanh nghiệp Nhà nước (DNNN)	124
61 Có phải tất cả các DNNN đều phải tuân thủ các quy định về DNNN trong CPTPP không?	124
62 DNNN thuộc diện điều chỉnh của CPTPP sẽ phải tuân thủ các nguyên tắc nào trong hoạt động của mình?	127
63 Nhà nước phải tuân thủ các nguyên tắc nào khi quản lý, kiểm soát các DNNN thuộc diện áp dụng CPTPP?	129
64 Nghĩa vụ minh bạch hóa thông tin về DNNN?	132
PHẦN THỨ NĂM	
SỞ HỮU TRÍ TUỆ	135
65 CPTPP quy định những gì về sở hữu trí tuệ?	136
66 Các tiêu chuẩn của CPTPP về bảo hộ nhãn hiệu thương mại (trade mark)?	138
67 CPTPP có yêu cầu gì về bảo hộ chỉ dẫn địa lý?	140
68 CPTPP quy định như thế nào để phân định các quyền bảo hộ theo chỉ dẫn địa lý và quyền theo nhãn hiệu?	141
69 CPTPP có quy định gì mới về các tiêu chí, đối tượng bảo hộ sáng chế?	142
70 Các ngoại lệ đối với quyền của chủ sáng chế được CPTPP thừa nhận?	144

71	Các yêu cầu của CPTPP về thủ tục đăng ký sáng chế?	145
72	CPTPP có bảo hộ đặc thù gì đối với Nông hóa phẩm?	146
73	CPTPP có bảo hộ đặc thù gì đối với Dược phẩm?	147
74	CPTPP có quy định gì về tiêu chuẩn bảo hộ quyền tác giả và các quyền liên quan?	149
75	CPTPP có quy định gì đối với các hành vi làm cơ sở để vi phạm quyền tác giả và các quyền liên quan (hành vi xâm phạm TPM và RMI)?	150
76	CPTPP có yêu cầu gì về bảo hộ kiểu dáng công nghiệp?	151
77	Các yêu cầu của CPTPP về thực thi bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ?	152
78	Quy định của CPTPP về việc xử lý hình sự đối với vi phạm quyền SHTT?	155
79	Các biện pháp thực thi đối với một số quyền SHTT trong lĩnh vực phần mềm, chương trình vệ tinh, môi trường mạng?	158
PHẦN THỨ SÁU LAO ĐỘNG VÀ MÔI TRƯỜNG		159
I. Lao động		160
80	CPTPP đặt ra các tiêu chuẩn lao động bắt buộc nào?	160
81	Việt Nam và các đối tác có cam kết riêng gì về lao động?	161
82	Các cam kết khác về lao động trong CPTPP?	163
83	Tranh chấp về thực thi Chương lao động được xử lý như thế nào?	164
II. Môi trường		165
84	Các cam kết chung về môi trường trong CPTPP?	165
85	Các cam kết cụ thể về môi trường trong CPTPP?	167
PHẦN THỨ BẢY CẠNH TRANH, THƯƠNG MẠI ĐIỆN TỬ, DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA		169
86	Cam kết trong CPTPP về chính sách cạnh tranh có gì đáng chú ý?	170
87	CPTPP quy định về những vấn đề gì trong thương mại điện tử?	171
88	CPTPP có quy định gì về quyền tự do của các chủ thể trong thương mại điện tử?	173
89	CPTPP có cam kết gì về SME?	175
PHẦN THỨ TÁM MINH BẠCH, CHỐNG THAM NHŨNG VÀ GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP		177
90	Tham gia CPTPP, Việt Nam phải thực hiện nghĩa vụ nào về minh bạch hóa?	178
91	Tham gia CPTPP, Việt Nam phải thực hiện nghĩa vụ nào về chống tham nhũng?	180
92	Nếu một nước CPTPP không tuân thủ cam kết trong CPTPP thì các nước khác có thể khởi kiện không? Theo thủ tục nào?	182